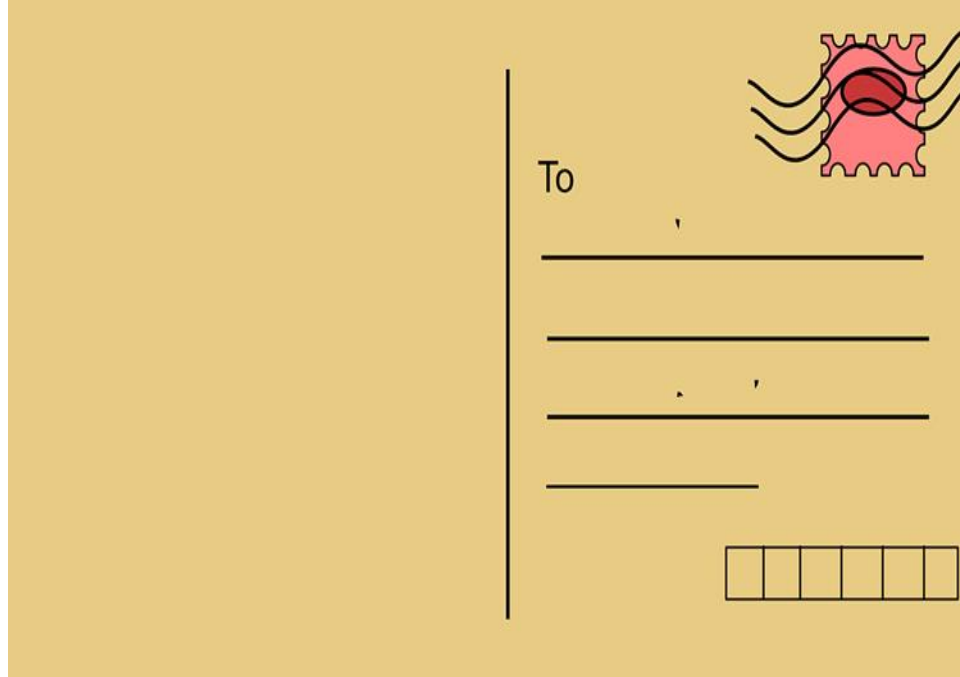

ધોરણ : ૩

પર્યાવરણ

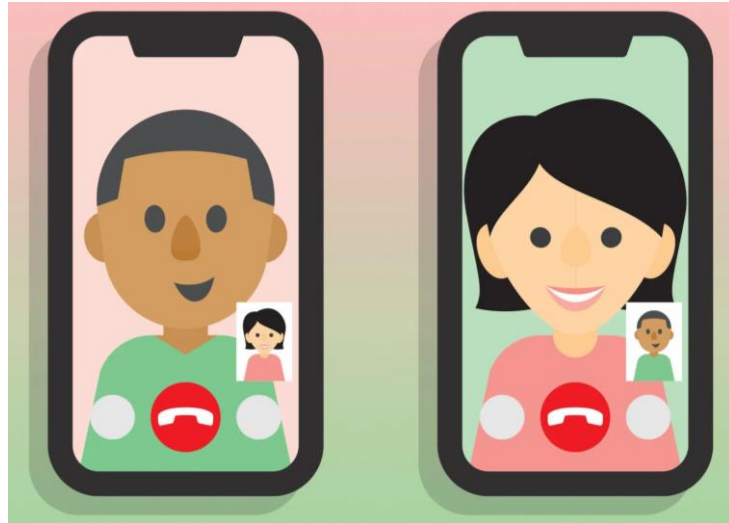
૧૭.

પત્રનો પ્રવાસ

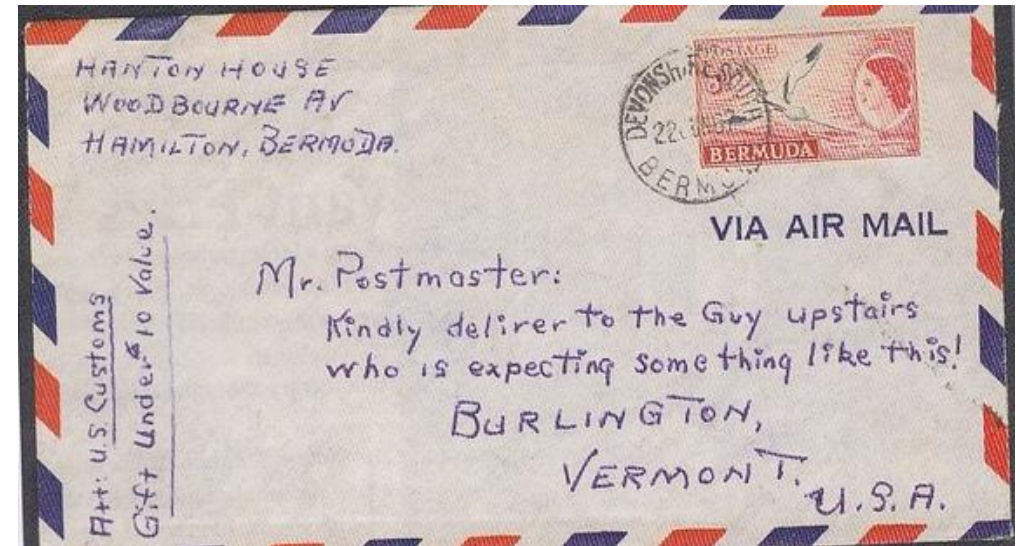
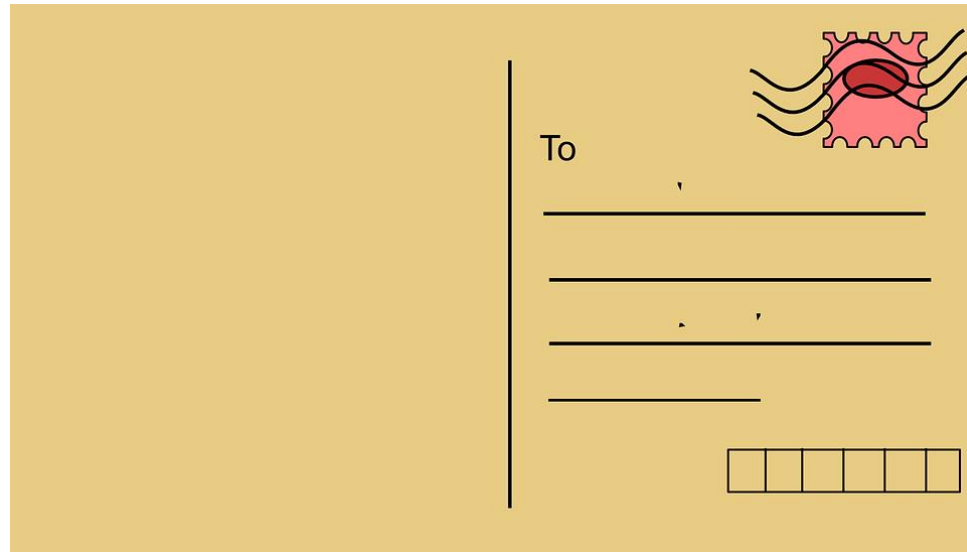

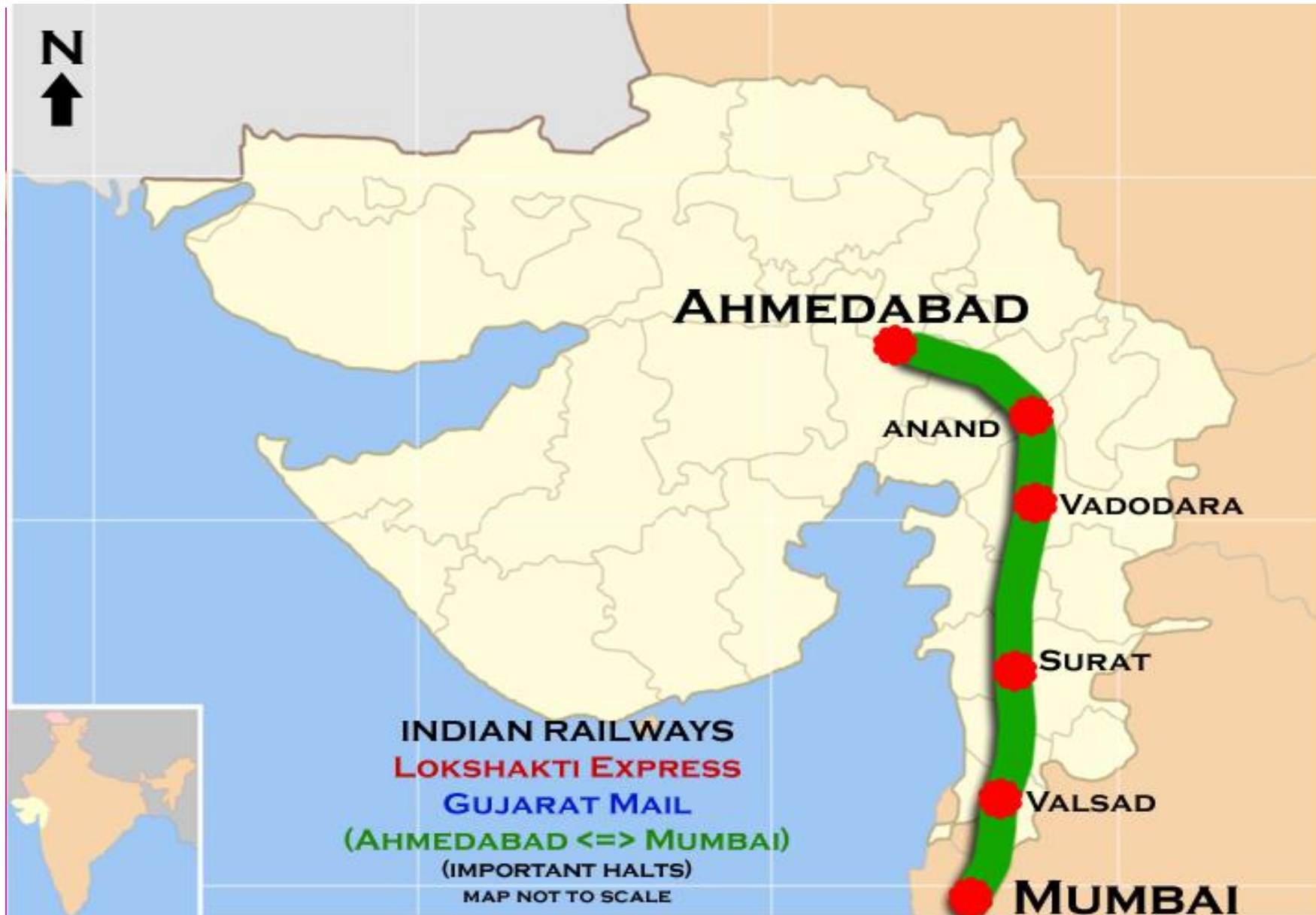
To

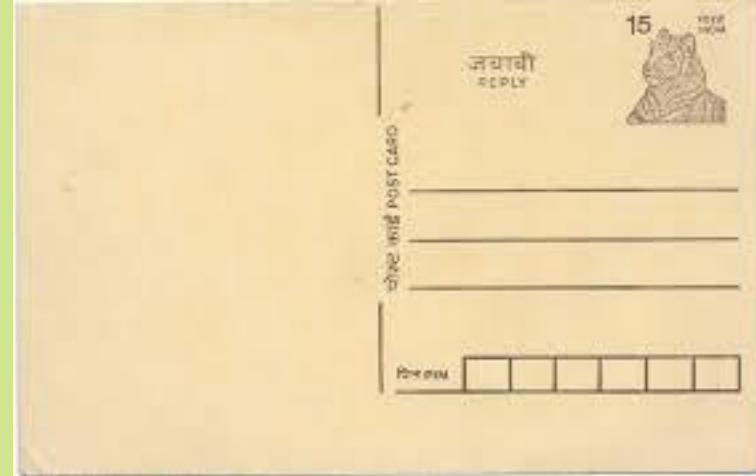

આધુનિક સંદેશાવ્યવહાર

- હું પત્ર છું.
- મને શામીરાએ તેના મિત્ર સલમાનને પેન વડે લખ્યો છે.
- મને ટપાલપેટીમાં મૂકવામાં આવ્યો.

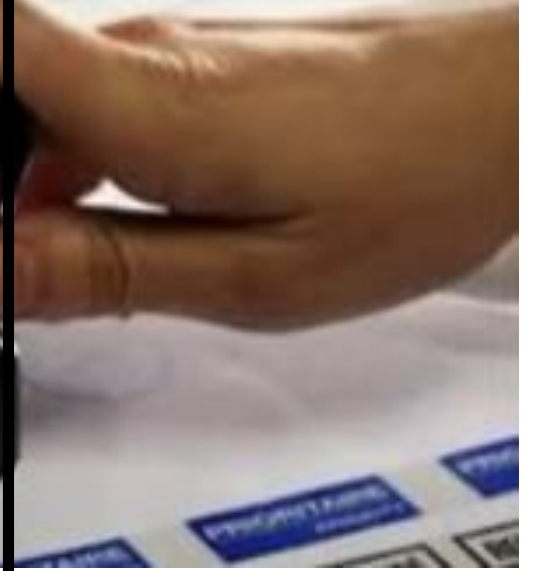
- ટપાલીએ મને બહાર કાઢ્યો. મને બેગમાં મૂક્યો.
- ટપાલીની સાઇકલ ઉપર સવારી કરીને હું પોસ્ટ-ઓફિસ પહોંચ્યો.
- ત્યાં મને બેગમાંથી બહાર કાઢવામાં આવ્યો અને મારા ઉપર સખત છાપ પાડવામાં આવી. છાપ વડોદરાની હતી, જ્યાંથી મારી સફર શરૂ થઈ.

- મારી ઉપર છાપ લાગ્યા પછી મને મોટી બેગમાં મૂક્યો.
- આ બેગમાં બીજા ઘણા પત્રો હતા, બધા અમદાવાદના હતા.
- લાલ રંગની ટપાલવિભાગની ગાડીએ મને રેલ્વે-સ્ટેશન ઉતાર્યો.
- ત્યાંથી મને અમદાવાદની ટ્રેન મળી.

- એક દિવસની યાત્રા પછી, હું અમદાવાદ પહોંચ્યો.
- સરનામા પર લખેલા વિસ્તાર મુજબ મને અલગ કરવામાં આવ્યો.
- અહીં મારા પર બીજી છાપ પાડવામાં આવી.
- છેવટે, ટપાલીએ મને સલમાનના ઘરે પહોંચાડ્યો.

□ નીચે ચિત્રોમાં પત્રની મુસાફરી આપેલ છે. અહીં ચિત્રો ક્રમ મુજબ નથી.
તેને યોગ્ય ક્રમમાં ગોઠવવા, વર્તુળમાં ક્રમાંક લખો.

પોસ્ટ ઓફિસ

- ✓ ભારતમાં પોસ્ટ ઓફિસ ની શરૂઆત ૧ એપ્રિલ 1854 માં કરવામાં આવી હતી.
- ✓ પોસ્ટ ઓફિસ આપણાં પત્રો અને પાર્સલ એક જગ્યાએ થી બીજી જગ્યાએ પહોંચવાની સુવિધા આપે છે.

પોસ્ટ ઓફિસના કાર્યો

પોસ્ટ ઓફિસમાં કામ કરતાં વ્યવસાયકારો

ટપાલી ✓ ટપાલી ઓફિસો અને લોકોના ઘર સુધી ટપાલ, પાર્સલ અને પત્રો પહોંચડવા નું કાર્ય કરે છે.

□ ટપાલ વિતરણ નું બરાબર સંચાલન કરવાનું તથા સંસ્થાના કર્મચારીઓ પર દેખરેખ રાખવાનું કાર્ય કરે છે.

પોસ્ટ
માસ્ટર

➤ શામીરાએ સલમાનને પત્ર લખ્યો. વર્ગમાં તમારા મિત્રને પત્ર લખો.
તમારા મિત્રનું નામ લખવું ભુલશો નહિ.

B / ૨૬, અંબિકા સોસાયટી,
મુ. વીરનાગર, જિ. વડોદરા
તા. ૨૦/૧૨/૨૦

પ્રિય મિત્ર અનુજ,

તારો પત્ર મળ્યો. તું શાળામાંથી અજંતા-ઈલોરા ની ગુફા ના
પ્રવાસે ગયો હતો તે જાણી ને ખૂબ આનંદ થયો. હવે પરીક્ષાઓ પૂર્ણ થયા
પછી તું અમારા ઘરે સુરત રોકવા માટે આવ આપણે બંને અહિયાં ખૂબ
મજાક- મસ્તી કરીશું અને સાપુતારા ફરવા માટે પણ જઈશું. તારા માતા-
પિતા ને મારા પ્રણામ.

લિ.
તારો પ્રિય મિત્ર
નંદ

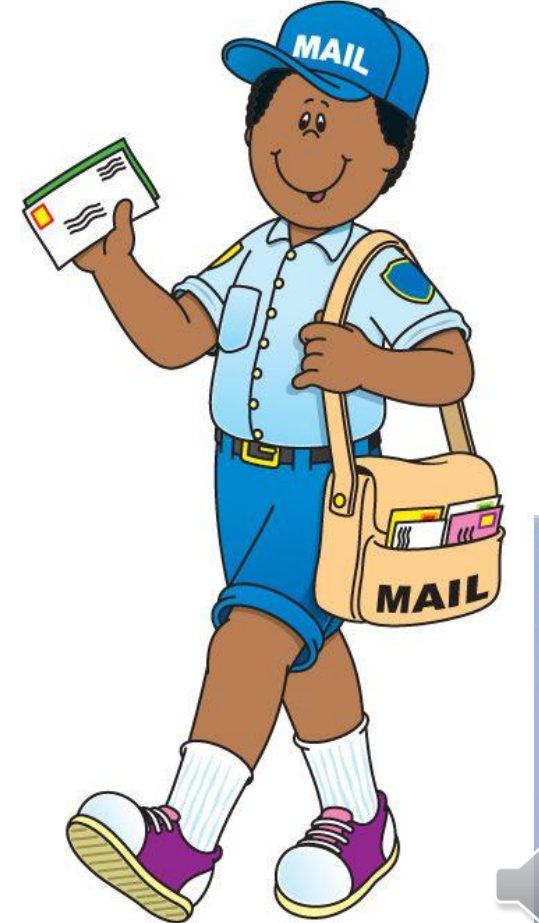
- ❑ દરેકે પત્ર લખ્યો, પરંતુ તે આપણે ક્યાં પોસ્ટ કરવો ?
- ✓ દરેક વિદ્યાર્થીએ લખેલા પત્રને પોસ્ટ કરવા વર્ગમાં જાતેજ એક ટપાલપેટી બનાવીએ અને તેમાં પત્ર પોસ્ટ કરીએ.

વર્ગ માટે ટપાલપેટી બનાવો :

- ❑ એક ખાલી ખોખું લો.
- ❑ તેને લાલ રંગ કરો અથવા લાલ રંગનો કાગળ ચોંટાડો.
- ❑ ખોખાના કવર ઉપર કાતરની મદદથી કાપો કરો. પત્ર નાખી શકાય એટલો કાપો ખોખા ઉપર હોવા જોઈએ.

- ✓ હવે, ટપાલપેટી તૈયાર છે !
- ✓ તમારો પત્ર ટપાલપેટીમાં નાખો. તમારા મિત્રએ તમને લખેલા પત્રની રાહ જુઓ.
- ✓ એક બાળક ટપાલી બનશે. તે ટપાલપેટી માંથી પત્રો લઈ લેશે અને બધાં બાળકોને વહેંચશે.
- ✓ શું તમે તમારા મિત્રના પત્રને વાંચી મજા માણી ?

❑ આ પત્રોમાં તમે શું અલગ જોયું ?

✓ પત્ર વિવિધ પ્રકારના હોય છે. જેમ કે પોસ્ટકાર્ડ, કવર, આંતરદેશીય પત્ર વગેરે જોયા

સ્પીડ પોસ્ટ

To,

મેળવનાર નું નામ અને સરનામું

From,

મોકલનાર નું
નામ અને સરનામું

- ❑ કયા-કયા પત્રો પર ટિકિટ છે ?
- ✓ બધાજ પત્રો પર ટિકિટ હોય છે.
- ❑ શું બધી ટિકિટ એક જેવી છે ? શું અલગ છે ?
- ✓ ના, બધી ટિકિટ એક જેવી નથી. દરેક ટિકિટ જુદા જુદા પ્રકારની હોય છે. દરેક ટિકિટના આકાર, તેમના પરના ચિત્રો અને તેની કિંમત પણ જુદા જુદા હોય છે.

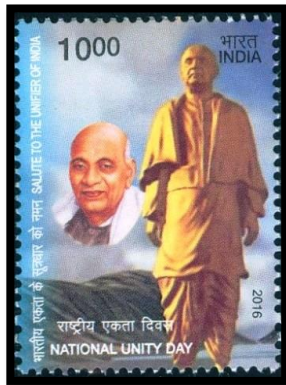
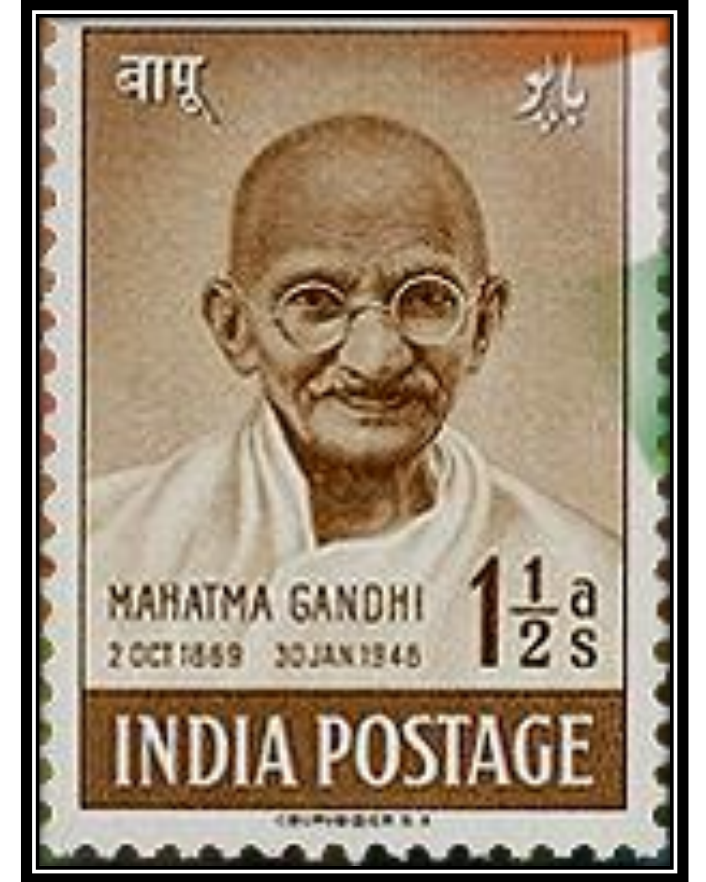
- શું તમે પત્ર પર પોસ્ટ-ઓફિસનો સિક્કો જોયો ?
- ✓ હા, મેં પત્ર પર પોસ્ટ-ઓફિસનો સિક્કો જોયો છે.

DHANRAJ ENTERPRISES
C-2, SANWAL NAGAR,
SADIO NAGAR, NEW DELHI-110 049
TIN: 07080170760

□ જુદા-જુદા પ્રકારની સ્ટેમ્પ (ટપાલની ટિકિટ) સંગ્રહ કરી અને નીચે લગાવો :

□ ટિકિટના મુખ્ય ઘટકો

1. છબી
2. છિદ્રણ
3. મૂલ્ય
4. દેશનું નામ

□ પોસ્ટ-ઓફિસમાંથી મળતી હોય તેવી વસ્તુઓને ઓળખો અને તેનું નામ લખો.

પોસ્ટ-કાર્ડ

આંતરદેશીય પત્ર

કવર

ટિકિટ

રેવન્યુ સ્ટેમ્પ

સોનાનો સિક્કો/લગડી

નીચે આપેલા પોસ્ટકાર્ડમાં તમારું પૂરું સરનામું લખો :

POST CARD

કલ્પ મેં જાણે છે જાણો
જોઈ મેં તમે જાણો જાણો

50

ભીત કાબરા
૧૦૪, વૈભવ રેસીડેન્સી
નાના વરાછા
સુરત
૩૬૫૦૦૬

સરનામું

(Do not write on back of card)

- ❑ PIN CODE = પોસ્ટલ ઇન્ડેક્સ નંબર
- ❑ PIN CODE 6 આંકડા નો હોય છે.
- ❑ 15 ઓગષ્ટ 1972 માં pincode ની શરૂઆત થઈ હતી.

3 9 5 006

ભારતનો એક ભાગ

રાજ્ય જીલ્લો

તે જિલ્લામાં આવેલી
પોસ્ટ ઓફિસ દર્શાવે છે.

વિચારો અને લખો :

- શામિરાનો પત્ર વડોદરાથી ટ્રેન દ્વારા પહોંચ્યો. જ્યારે ટ્રેન ન હતી ત્યારે પત્રો કેવી રીતે પહોંચતા હશે? ચર્ચા કરો.
- ✓ જ્યારે ટ્રેન ન હતી ત્યારે દૂરના સ્થળે પત્રો પહોંચાડવા માટે કબૂતરનો ઉપયોગ થતો હતો . કેટલીક જગ્યાએ ઘોડા જેવા ઝડપી પ્રાણીઓના ઉપયોગ દ્વારા કેટલીક વ્યક્તિઓ પત્ર પહોંચાડવાનું કાર્ય કરતા જેને ખેપિયા કહેવામા આવતા.

❑ પોસ્ટ-ઓફિસમાં શું-શું જોવા મળે છે ?

- ✓ પોસ્ટ-ઓફિસમાં દરેક બારીઓ પર જુદા જુદા કામ થતાં જોવા મળે છે.
- ✓ એક બારી પર ટિકિટો, કવર, પોસ્ટકાર્ડ, આંતરદેશીય પત્ર, મનીઓર્ડર ફોર્મ વગેરે વેચાય છે.
- ✓ બીજી બારી પર બહારગામ કોઈ પાર્સલ કે વસ્તુ મોકલવા માટેનું ફોર્મ ભરવાનું તેમજ ડિલિવરી અને રૂપિયા ભરવાનું કામ થાય છે.
- ✓ ત્રીજી બારી પર આપણે બીજા સ્થળે કોઈને રૂપિયા મોકલવા માટે મનીઓર્ડર ફોર્મ અને રૂપિયા સ્વીકારવામાં આવે છે.
- ✓ પોસ્ટ-ઓફિસની અંદર જે ટપાલો આવી હોય અથવા તો ટપાલિભાઈઓ જે ટપાલો લાવ્યા હોય તેના પર સિક્કા મારી અને ગામ, તાલુકા, જિલ્લા અન્ય દૂરનાં સ્થળોનું વિભાજન થાય છે.
- ✓ આ ઉપરાંત નાની બચત, બચતપત્રો, રીકેરિંગ ખાતું વગેરેનું પણ કામકાજ થાય છે.

- ❑ શું પોસ્ટકાર્ડ લખીને વિદેશમાં સંદેશ પહોંચાડી શકાય ?
 - ✓ ના, પોસ્ટકાર્ડ લખીને વિદેશમાં સંદેશો પહોંચાડી શકાતો નથી.
 - ❑ પોસ્ટ-ઓફિસમાં બીજાં ક્યાં-ક્યાં કામ થાય છે ?
 - ✓ પોસ્ટ-ઓફિસમાં ટપાલ સિવાયનાં બીજા નીચે મુજબનાં કામ થાય છે.
 - ✓ ચીજવતુઓનાં પાર્સલ અને મનીઓર્ડર દ્વારા મોકલેલા રૂપિયા આપણા સગાસંબંધીઓ તથા મિત્રોને પહોંચાડવાનું કામ.
 - ✓ ટેલિફોન બિલ અને લાઈટબિલ ભરવાની વ્યવસ્થા કરવાનું કામ.
 - ✓ પૈસાનાં રોકાણ માટે રાષ્ટ્રીય બચતપત્રો કાઢી આપવાનું કામ.
 - ✓ રૂપિયાની બચત માટે બચત ખાતું અને રિકરિંગ ખાતું ખોલવાનું કામ.
- આમ, પોસ્ટ-ઓફિસમાં ઘણાં બધાં કામ થાય છે.

Money Order

Kisan
Vikas
Patra

RECURRING DEPOSITS

□ રીના અને રાધા પત્ર વિશે શું વાતચીત કરી રહી છે ?

રીના અને રાધા ગામમાં આવેલી એક દુકાને ફોન કરવા ગયાં. રાધાએ નંબર લગાવ્યો. બંનેએ તેમની દાદી સાથે વાત કરી. તેઓએ દુકાનદારને પૈસા આપ્યા. ખૂબ જ આનંદ સાથે ઘરે પાછાં આવ્યા.

વિચારો અને લખો :

❑ તમે બધાએ ટેલિફોન કે મોબાઈલ ક્યાં-ક્યાં જોયો છે ?

✓ બધાએ ટેલિફોન ઘર, શાળા, હોસ્પિટલ, ટેલિફોન બૂથ, વિવિધ કચેરીઓમાં જોયા હશે અને મોબાઈલ ફોન તો દરેક વ્યક્તિઓ પાસે જોયો હશે.

❑ ટેલિફોન કે મોબાઈલ પર તમે કોની-કોની સાથે વાત કરો છો ?

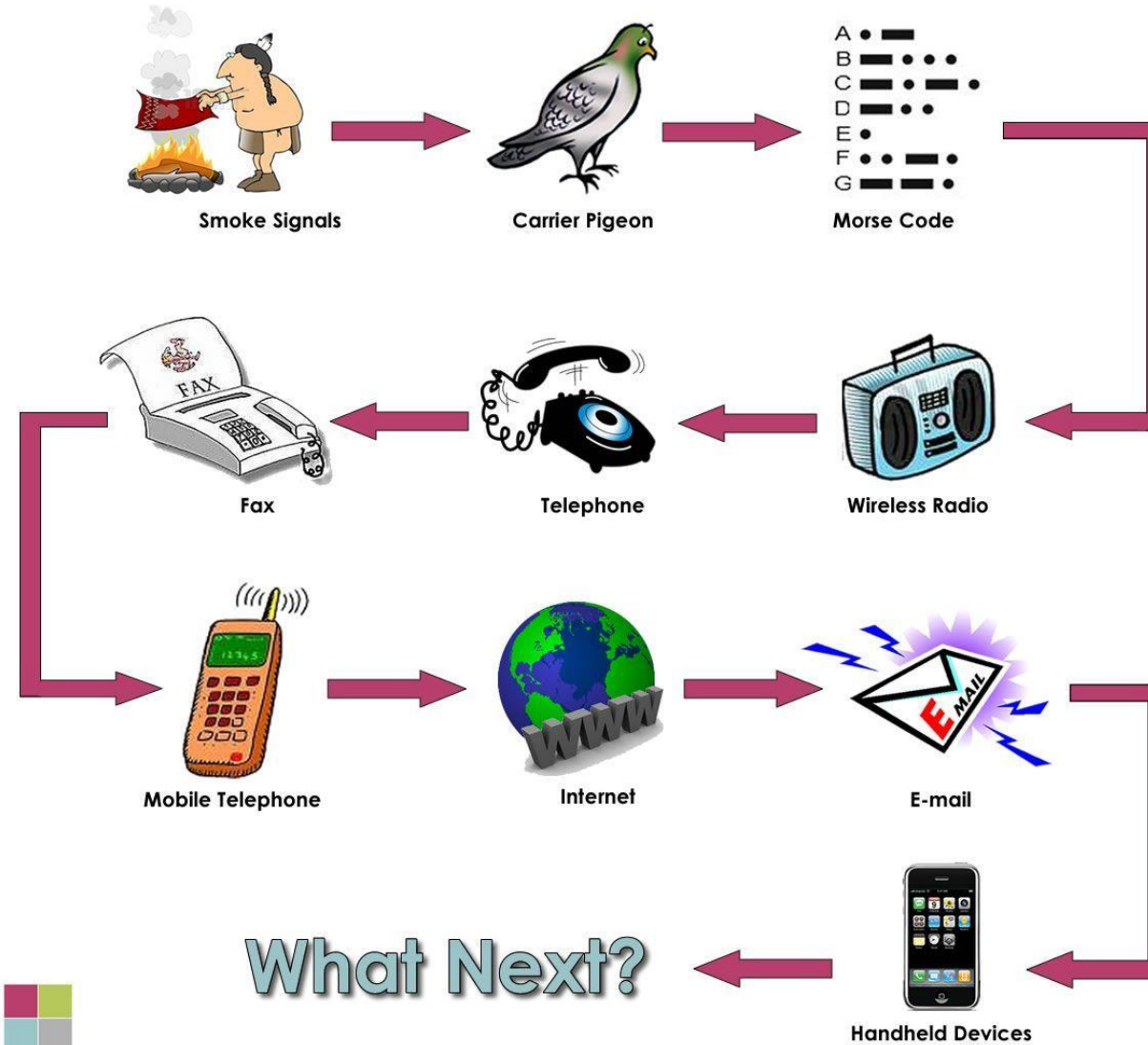
✓ ટેલિફોન કે મોબાઈલ પર અમે અમારા મિત્રો અને સગાંસંબંધીઓ સાથે વાત કરીએ છીએ.

❑ તમને પત્ર લખવો અથવા ફોન કરવો, બંનેમાં શું પસંદ છે ? કેમ ?

✓ મને પત્ર લખવા કરતાં ફોન કરવાનું વધારે પસંદ છે કારણ કે પત્ર પોસ્ટ-ઓફિસ દ્વારા બે-ત્રણ દિવસ પછી પહોંચે છે. જ્યારે ફોન દ્વારા તરત જ સમાચારની આપ-લે થઈ શકે છે. અતિ આવશ્યક બાબત હોય તો ફોન દ્વારા તરતજ તેનું નિરાકરણ લાવી શકાય છે. પત્રની જેમ રાહ જોવી પડતી નથી.

Communcation Timeline

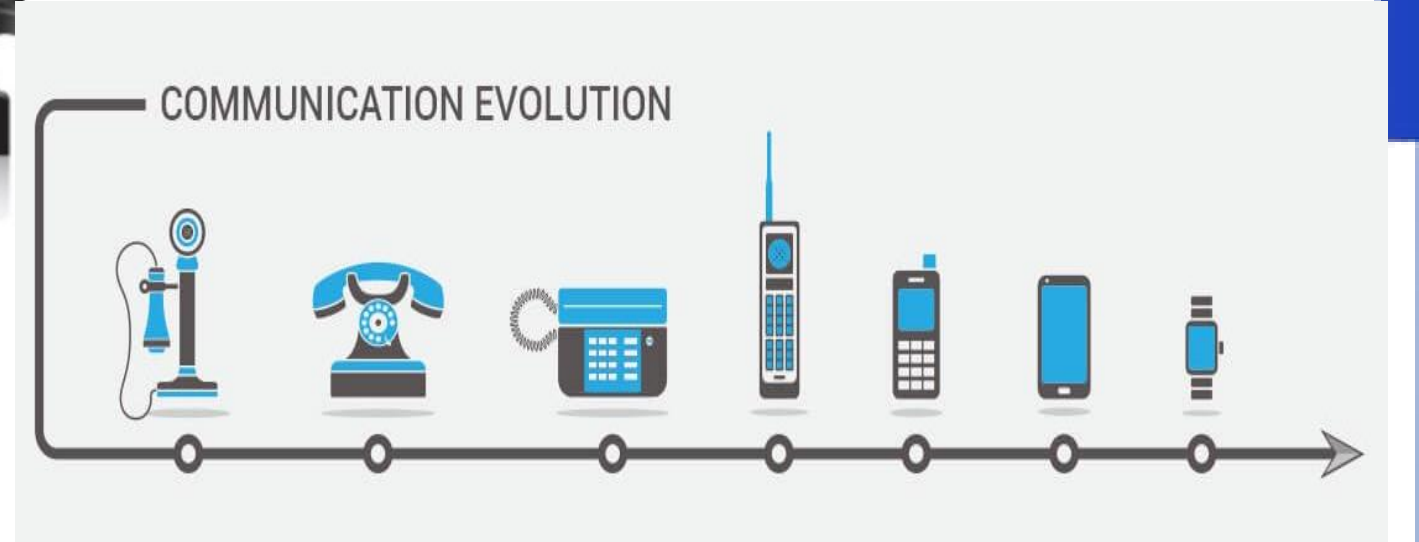

What Next?

ચિત્ર દોરો અને રંગ પૂરો :

□ ટેલિફોન મોબાઈલ અલગ પ્રકારના હોઈ શકે છે. તમે જોયેલા ટેલિફોન મોબાઈલનાં ચિત્રો દોરો.

તમારો પોતાનો ટેલિફોન બનાવો :

શું જોઈશે ? : ખાલી દિવાસળીની પેટીઓ અથવા આઈસક્રીમના કપ દોરો.

બંને દિવાસળીની પેટી અથવા આઈસક્રીમના કપમાં કાણું પાડો.
બંને કાણાંમાંથી દોરો પસાર કરો. દોરાના બંને છેડે ગાંઠ મારો. તમારો
ટેલિફોન તૈયાર છે. તમારા મિત્રને ટેલિફોનનો એક છેડો તેના કાન નજીક
રાખવા કહો અને બીજો છેડો તમે તમારા મોં પાસે રાખો. ધ્યાન રાખો દોરો
ખેંચાયેલો રહે અને ક્યાંય અડે નહિ. વાતચીત ચાલુ કરો.

□ ટેલિફોન અને પત્રમાં શું સરખું છે અને શું જુદું છે ?

શું સરખું ?

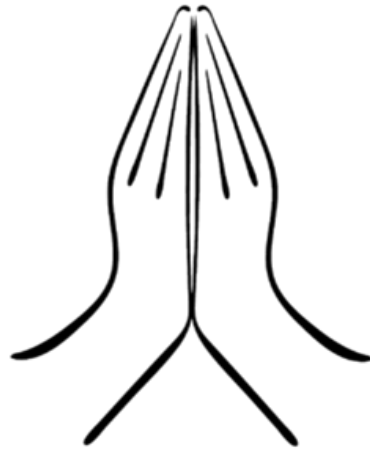
- ✓ ટેલિફોન અને પત્ર બંને સંદેશા વ્યવહારનાં સાધનો છે.
- ✓ બંને દ્વારા સંદેશા મોકલી શકાય છે.

શું જુદું છે ?

- ✓ ટેલિફોનમાં આપણે સામેવાળા વ્યક્તિનો અવાજ સાંભળી શકીએ છીએ. પત્રમાં આવું ન થઈ શકે.
- ✓ પત્રમાં સમાચાર પહોંચતા દિવસો લાગે છે જ્યારે ટેલિફોન દ્વારા તરત જ વાતચીત થાય છે.
- ✓ પત્ર ક્યારેક ન પહોંચવાની અથવા ખોવાય જવાની શક્યતા છે જ્યારે ટેલિફોન દ્વારા સંદેશો અચૂક પહોંચાડી શકાય.

THANKS

FOR WATCHING

